

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

PĀRSKATS PAR PRASĪBĀM TAUTSAIMNIECĪBAS STATISTIKAS JOMĀ

2004. GADA DECEMBRĪ

Visās ECB 2004.
gada publikācijās
attēlots 100 eiro
banknotes motīvs.

© Eiropas Centrālā banka, 2004

Adrese

Kaiserstrasse 29
60311 Frankfurt am Main
Germany

Pasta adrese

Postfach 16 03 19
60066 Frankfurt am Main
Germany

Tālrunis

+49 69 1344 0

Interneta lapa

<http://www.ecb.int>

Fakss

+49 69 1344 6000

Telekss

411 144 ecb d

Visas tiesības rezervētas.

*Atļauta pārpublicēšana izglītības un
nekomerciālos nolūkos, norādot avotu.*

2004. gada decembrī

ISBN 92-9181-599-3 (drukātā versija)
ISBN 92-9181-600-0 (interneta versija)

SATURS

1	IEVADS	4
2	PĀRSKATS PAR STATISTIKAS PRASĪBU PĀRMAIŅĀM	5
3	VISPĀRĒJĀS DATU PRASĪBAS UN PAŠLAIK PIEEJAMO DATU NOVĒRTĒJUMS	5
4	ĪPAŠAS STATISTIKAS PRASĪBAS	8
4.1	Saskaņotais patēriņa cenu indekss	8
4.2	Ceturkšņa un gada nacionālie konti: svarīgākie apkopotie rādītāji un dalījums	8
4.3	Ceturkšņa un gada nacionālie konti: institucionālie sektori	9
4.4	Valdības ieņēmumu un izdevumu ceturkšņa un gada dati	10
4.5	Rūpniecības (t.sk. būvniecības) īstermiņa statistika	10
4.6	Mazumtirdzniecības un citu pakalpojumu īstermiņa statistika	11
4.7	Darba tirgus statistika – nodarbinātība un bezdarbs	11
4.8	Darba tirgus statistika – ienākumi un darbaspēka izmaksas	12
4.9	Uzņēmumu apsekojumi	12
4.10	Ārējās tirdzniecības statistika	12
5	ĀRPUS EURO ZONAS ESOŠO VALSTU STATISTIKA	13
5.1.	Ārpus euro zonas esošās ES valstis	13
5.2.	Pievienotajās valstu statistika	13
1. PIELIKUMS. ECB REGULĀRI NEPIECIEŠAMĀ EURO ZONAS TAUTSAIMNIECĪBAS STATISTIKA		14
2. PIELIKUMS. ECB NEPIECIEŠAMĀ PIEVIENOŠANĀS VALSTU TAUTSAIMNIECĪBAS STATISTIKA		17

1 IEVADS

Eurosistēmas galvenais mērķis ir uzturēt cenu stabilitāti euro zonā.¹ Neietekmējot šo mērķi, tai jāatbalsta Kopienas tautsaimniecības politika. Ņemot vērā šos mērķus, viens no Eurosistēmas svarīgākajiem uzdevumiem ir monetārās politikas īstenošana euro zonā.

Saskaņā ar Eiropas Savienības līgumu viens no ECB priekšteča – Eiropas Monetārā institūta (EMI) – uzdevumiem bija sagatavoties Ekonomikas un monetārās savienības (EMS) trešajam posmam statistikas jomā un konkrēti, ciktāl nepieciešams, veicināt statistikas saskaņošanu. 1996. gada jūlijā EMI pirmo reizi izplatīja paziņojumu par statistikas prasībām. 2000. gada augustā ECB publicēja savas prasības tautsaimniecības statistikas jomā.² Minētais dokuments bija ļoti noderīgs pamats diskusijām ar statistikas sagatavotājiem ārpus ECB. Savukārt šajā dokumentā ECB prasības ir aktualizētas. Tas aplūko galvenokārt euro zonas, citu ES valstu un pievienošanās valstu mēneša un ceturkšņa statistiku (ar periodiskumu biežāk nekā reizi gadā). Tajā pārskatītas iepriekš formulētās prasības un ņemtas vērā jaunākās norises, piemēram, augošā pakalpojumu statistikas nepieciešamība.

Naudas un banku, finanšu tirgu un ar tiem saistītā statistika, maksājumu bilances un citu veidu ārējā statistika, institucionālo sektoru finanšu konti un ceturkšņa konti ir jomas, par kurām atbildību ES līmenī vienpersoniski vai kopā ar Eiropas Komisiju (*Eurostat*) uzņemas ECB (Statistikas ģenerāldirektorāts).³ Monetārās politikas īstenošanai ir svarīgas arī citas statistikas jomas, īpaši cenu un izmaksu statistika, citi nefinanšu nacionālie konti, darba tirgus statistika un dažādu citu tautsaimniecības jomu statistika, sevišķi īstermiņa statistika. Visā dokumentā šie statistikas veidi dēvēti par tautsaimniecības statistiku. ECB ciešā sadarbībā ar Eiropas Komisiju cenšas panākt savu prasību izpildi šajās jomās. Daudzos gadījumos šīs prasības noteiktas ES Padomes un Komisijas tiesību aktos Padomes Regulas (EK) Nr. 322/97 par Kopienas statistiku noteiktajos ietvaros. Ja tautsaimniecības

statistikas datus nenodrošina Eiropas Komisija, ECB gūst informāciju no nacionālajiem vai citiem Eiropas avotiem.

Tautsaimniecības statistikas jautājumiem bija veltīts arī Monetārās komitejas detalizēts ziņojums par informācijas prasībām Ekonomikas un monetārajā savienībā (EMS), kas lielā mērā atspoguļoja ECB statistikas prasības. 1999. gada janvārī ziņojumu apstiprināja ECOFIN Padome. Tam sekoja seši progressa ziņojumi.⁴ Viens no tā rezultātiem ir EMS statistikas datu prasību rīcības plāns, kuru pēc ECOFIN lūguma ciešā sadarbībā ar ECB sagatavoja Eiropas Komisija (*Eurostat*) un kurā katrai dalībvalstij bija norādītas jomas, kurās steidzami jāpanāk progress, kā arī nepieciešamie statistikas noteikumu grozījumi. Rīcības plāns ietvēra laiku līdz 2002. gada beigām, taču tā īstenošana joprojām nav pilnīgi pabeigta un turpinās.⁵ Turklāt 2003. gada februārī Padome un Komisija apstiprināja visaptverošu ziņojumu par euro zonas statistiku. Tajā bija īpaši uzsvērtā nepieciešamība līdz 2005. gadam izveidot galveno Eiropas ekonomisko rādītāju (GEER) kopumu, kuru publiskošanas termiņi un ticamības pakāpe atbilstu augstākajiem starptautiskajiem standartiem.

Eurosistēmas vajadzības statistikas jomā ir līdzīgas citu tādu monetārās politikas iestāžu vajadzībām, kuras ir atbildīgas par lielu ekonomisko telpu (īpaši ASV). Augstas kvalitātes statistika ir vitāli svarīga, lai nodrošinātu pareizu monetārās politikas lēmumu pieņemšanu. Kļūdas politikā, kas radušās nepilnīgas vai neuzticamas statistikas bāzes dēļ,

1 Eiropas Centrālo banku sistēmu (ECBS) veido Eiropas Centrālā banka (ECB) un Eiropas Savienības (ES) dalībvalstu nacionālās centrālās bankas. Terminu "Eurosistēma" lieto, runājot par ECB un to ES dalībvalstu nacionālajām centrālajām bankām, kuras veido euro zonu. Ar Statūtiem domāti ECBS un ECB Statūti.

2 Abi šie dokumenti pieejami ECB interneta lapā (www.ecb.int).

3 Sk. arī Eiropas Komisijas (*Eurostat*) un Eiropas Centrālās bankas (Statistikas ģenerāldirektorāta) Saprašanās memorandu, 2003. gada 10. marts (pieejams ECB interneta lapā).

4 Ziņojumus sk. http://ue.eu.int/cms3_applications/docCenter.ASP?expandID=132&lang=en&cmsID=245

5 Sk. *Status Report on Information Requirements in EMU* (Progressa ziņojums par informācijas prasībām EMS), Ekonomikas un finanšu komiteja, 2004. gada 25. maijs, un ECOFIN 2004. gada 2. jūnija sanāksmes secinājumus.

var ietekmēt cenu stabilitāti, izlaidi un nodarbinātību, tādējādi kaitējot tautsaimniecībai. Monetārās politikas statistikas bāze pēdējos gados ievērojami uzlabojusies, taču nepieciešams tālāks progress.⁶

2 PĀRSKATS PAR STATISTIKAS PRASĪBU PĀRMAIŅĀM

Šajā ziņojumā nav noteiktas nekādas jaunas svarīgas prasības, kas jau nebūtu ietvertas ECB 2000. gada prasību ziņojumā. Daudzas no šīm prasībām atspoguļotas arī Monetārās komitejas 1999. gada ziņojumā par informācijas prasībām EMS un tam sekojošajos Ekonomikas un finanšu komitejas sagatavotajos progresa ziņojumos. Taču salīdzinājumā ar pirmo ziņojumu ir arī dažas uz nākotni orientētas pārmaiņas:

- lielāka uzmanība pievērsta euro zonas apkopotajiem rādītājiem – ECB ierosina pilnībā koordinēt atsevišķo valstu tautsaimniecības statistikas sagatavošanu, publiskošanu un pārskatīšanas politiku un vajadzības, kas saistītas ar euro zonas apkopoto rādītāju sagatavošanu;
- periodiskuma un savlaicīguma prasības ir saskaņotas ar mērķiem, kas noteikti galveno Eiropas ekonomisko rādītāju savlaicīgumam, ja tie pamatā atbilst ECB prasībām;
- noteiktas pakalpojumu sektora mēneša un ceturkšņa statistikas prasības. Augstas kvalitātes pakalpojumu rādītāji kļūst arvien svarīgāki gan kā atsevišķi rādītāji, gan lai nodrošinātu augstas kvalitātes kopīgos tautsaimniecības statistikas datus par IKP apjoma, cenu un produktivitātes pārmaiņām;
- vairāk tiek diferencētas lietotāju prasības attiecībā uz nacionālajiem datiem – ne visas statistisko datu laikkrindas, kas nepieciešamas euro zonas analīzei, nepieciešamas arī katrai euro zonas valstij, ES valstij ārpus euro zonas un pievienošanās valstij;

- tāpēc jāveicina jaunas euro zonas statistisko datu apkopošanas metodes, ar kuru palīdzību var panākt labus rezultātus euro zonas līmenī, pārmērīgi nenoslogojot nacionālās statistikas sistēmas;
- pārskatītas ārējās tirdzniecības statistikas prioritātes;
- visbeidzot, katrā sadaļā īsi novērtēts, kādi uzlabojumi nākotnē uzskatāmi par prioritāriem.

3 VISPĀRĒJĀS DATU PRASĪBAS UN PAŠLAIK PIEEJAMO DATU NOVĒRTĒJUMS

Tautsaimniecības statistikas sagatavošanas juridiskais pamats ir izstrādāts kopš 20. gs. 90. gadu sākuma vairākos statistikas normatīvajos aktos, ko pieņēmusi ES Padome, – pēdējos gados kopā ar Parlamentu vai Komisiju. Kopienas statistikas noteikumi nosaka funkciju decentralizācijas principu attiecībā uz Kopienas statistiku, bet paredz, ka *"lai garantētu rezultātu salīdzināmību, Kopienas statistiku sagatavo saskaņā ar vienotiem standartiem, bet konkrētos, atbilstoši pamatotos gadījumos – izmantojot saskaņotas metodes"* (1. pants). Euro zonas vienotā monetārā politika paredz vienotu standartu un saskaņotu metožu izstrādi svarīgākajiem makroekonomiskās statistikas veidiem.

VISPĀRĒJĀS PRASĪBAS

Galvenā euro zonas statistikas prasība – visiem apkopotajiem un publicētajiem datiem jābūt orientētiem uz *euro zonas apkopoto rezultātu* aprēķinu. Statistiskajiem datiem, kas pieejami tikai par nelielu euro zonas tautsaimniecības daļu, vai nacionālajai statistikai, ko nevar apkopot, lai iegūtu pamatodus euro zonas

⁶ Sīkāku informāciju par euro zonas vispārējās tautsaimniecības statistikas vērtējumu sk. arī rakstā *Developments in General Economic Statistics for the Euro Area* (Euro zonas tautsaimniecības statistikas attīstība), ECB "Mēneša Biļetens", 2003. gada aprīlis. Jaunāko pārskatu par ECB monetārās politikas stratēģiju sk. arī rakstā *The outcome of the ECB's evaluation of its monetary policy strategy* (ECB monetārās politikas stratēģijas vērtējuma rezultāti), ECB "Mēneša Biļetens", 2003. gada jūnijs.

apkopotos rādītājus, ir maza nozīme euro zonas analizē. Tam ir būtiska nozīme vairākos aspektos.

Attiecībā uz *ģeogrāfisko aptvērumu* ir svarīgi, lai nacionālie rezultāti pilnībā vai lielā mērā aptvertu euro zonas apkopotos rādītājus. Īpaši svarīgi ir dati par četrām lielākajām euro zonas valstīm (Vācija, Francija, Itālija un Spānija veido 80% no euro zonas IKP), jo šo valstu datu trūkums var nopietni traucēt ticamu euro zonas aplēšu izstrādē. Tiecoties uz plašu euro zonas statistisko datu aptvērumu, ECB tomēr atbalsta jaunās norises euro zonas statistikā, ko bieži dēvē par *diferencētajām pārskatu sniegšanas prasībām* un *Eiropas izlasi*. Šie pasākumi vērsti uz ticamu rezultātu sagatavošanu euro zonas līmenī, pārmērīgi nenoslogojot dalībvalstu (īpaši mazāko) statistikas sistēmas. Ņemot vērā augošās lietotāju prasības pēc statistikas un to, ka statistikas sagatavotāju resursi pašlaik ir ierobežoti, šīs metodes jāizstrādā tālāk un jāievieš plašāk.

Attiecībā uz *nozaru un sektoru aptvērumu* statistikai jāsniedz pilnīga tautsaimniecības aina. Līdztekus tradicionālajai rūpniecības un mazumtirdzniecības statistikai nepieciešami rādītāji par pakalpojumu nozarēm, kuru nozīme arvien pieaug. Turklāt tik lielai ekonomiskajai telpai, kāda ir euro zona, jābūt pieejamai pilnīgai kontu sistēmai galveno institucionālo sektoru (īpaši mājsaimniecību, nefinanšu sabiedrību un finanšu iestāžu, valdības) dalījumā.

Veidojot euro zonas statistiku no atsevišķo valstu datiem, augstas kvalitātes rezultātu nodrošināšanai vitāli svarīga ir statistiskās metodes *salīdzināmība*. Daudz kas jau paveikts. Taču EMS pirmo gadu pieredze pierādījusi, ka vienoties par kopējām statistikas definīcijām un klasifikāciju ir svarīgi, taču bieži vien ar to nepietiek, lai nodrošinātu salīdzināmību. Starp valstīm būtu jāpanāk augstāks koordinācijas un standartizācijas līmenis tautsaimniecības statistikas sagatavošanas jomā, īpaši, ja jāsniedz augsti salīdzināmības standarti, piemēram, SPCI gadījumā. Turklāt starptautisko standartu klasifikācija, ko izmanto gandrīz visā euro zonas statistikā, jāaktualizē, un tā regulāri

tiek pārskatīta. 2007. gadā plānots būtiski pārskatīt Eiropas Ekonomiskās darbības klasifikāciju (NACE), un, šīs pārmaiņas ieviešot, jānodrošina cieša koordinācija, lai līdz minimumam samazinātu problēmas, pārējot uz datiem, kas paredzēti euro zonas apkopoto rādītāju sagatavošanai.

Attiecībā uz euro zonas statistikas *savlaicīgumu* ECB atbalsta nesen pieņemtos GEER mērķus. Ar dažiem izņēmumiem tie izmantoti visā šajā dokumentā. Taču statistikas sistēmu sniegums uzlabojas arī valstīs ārpus euro zonas, un nepārtraukti tiek domāts par savlaicīgu statistiku, kas atbilstu jaunajām vajadzībām. Dažās tautsaimniecības statistikas jomās bažas joprojām rada nepietiekams savlaicīgums un nepieciešami steidzami uzlabojumi (piemēram, darba tirgus statistikā). Ņemot vērā, ka vienotās monetārās politikas uzmanības centrā ir visas euro zonas kopīgie rādītāji, aplēses par visu euro zonu jāpublicē ne vēlāk kā pirmās lielāko valstu nacionālās aplēses, bet ieteicams – agrāk par tām. Tam nepieciešama koordinēta *publiskošanas politika* un kopēji publiskošanas kalendāri Eiropas līmenī, kas ir dažu nākamo gadu prioritāte. Turklāt nacionālajām iestādēm precīzi jānosūta nacionālie dati Eiropas Komisijai (*Eurostat*). *Eurostat* ir Eiropas tautsaimniecības statistikas centrālais avots, un tam jāspēj nodrošināt Eiropas lietotājus ar atsevišķo ES valstu datiem vienlaikus ar šo datu publicēšanu nacionālajā līmenī. Turklāt *Eurostat* ļoti savlaicīgi jāapkopo un jāpublicē visi euro zonas kopīgie rādītāji.

Attiecībā uz datu *periodiskumu* monetārās politikas vajadzībām nepieciešami mēneša un ceturkšņa dati. Dažās statistikas jomās (piemēram, darba tirgus un nacionālie konti) nepieciešams pārskatīt pašreizējo līdzsvaru starp šiem datiem un visaptverošajiem datiem, ko saskaņā ar ES tiesību aktiem sniedz reizi gadā vai retāk. Īpaši neatliekama prioritāte ir ceturkšņa nacionālie konti institucionālo sektoru dalījumā. Turklāt vairākus īstermiņa rādītājus joprojām publicē tikai reizi ceturksnī un ar lielu kavēšanos, tāpēc tos nevar izmantot cikliskajai analīzei. Tautsaimniecības un ekonometriskajai analīzei

ļoti svarīgs ir arī pietiekams *laikrindu garums*, kam svarīgāko apkopoto rādītāju gadījumā būtu jāaptver vismaz viens vai divi uzņēmējdarbības cikli.

Prasība pēc laikus un bieži sniegtiem datiem liek domāt par kompromisu starp savlaicīgumu un ticamību. Monetārās politikas lēmumu pamatošanai izmantotās statistikas *ticamība* ir būtiski svarīga, lai nodrošinātu uzticamību. Eurosistēma apzinās savlaicīguma robežas un ievēro piesardzību, pieprasot īsākus termiņus. Turklāt laikus *apkopoti* rezultāti ir svarīgāki par *detalizētu* dalījumu. Vairākām ES dalībvalstīm jau izdevies sasniegt labu savlaicīgumu, nekaitējot ticamībai. Augstāku savlaicīguma līmeni izdevies sasniegt arī dažiem euro zonas apkopotajiem rādītājiem (piemēram, euro zonas IKP, SPCI, rūpnieciskajai ražošanai un mazumtirdzniecībai), un nekas neliecina, ka šie uzlabojumi ietekmējuši rezultātu ticamību.

Līdztekus vienotiem savlaicīguma standartiem un publiskošanas kalendāriem euro zonas statistikas lietotājos bažas rada arī tas, ka daudzās jomās trūkst Eiropas līmeņa *pārskatīšanas (revīzijas) politikas*, jo šā iemesla dēļ bieži nākas pārskatīt (arī) euro zonas apkopotos rādītājus.

Turklāt, tā kā lielākā daļa šo datu ir pakļauti *sezonālu faktoru un darbadienu skaita ietekmei*, nepieciešams saskaņot metodes un praksi, saskaņā ar kuru tiek veikta sezonālā izlīdzināšana un, ja nepieciešams, izlīdzināšana atbilstoši darbadienu skaitam. Jau saskaņoti nacionālo ceturkšņa kontu un īstermiņa statistikas vienotie standarti, taču to pilnīga ieviešana vēl nav pabeigta. Citiem tautsaimniecības statistikas veidiem vienotie standarti vēl nav izstrādāti.

VISPĀRĒJS NOVĒRTĒJUMS UN PRIORITĀŠU PĀRSKATS

Euro zonai nepieciešamais tautsaimniecības statistikas pamatkopums ir pieejams, un pierādījies, ka tas ir ticams monetārās politikas pamats. Tas galvenokārt attiecas uz SPCI kā galveno cenu stabilitātes rādītāju, bet arī uz vairākiem svarīgiem tautsaimniecības rādītājiem, kurus izmanto tautsaimniecības analīzē, kas ir

viens no ECB monetārās politikas stratēģijas pīlāriem (piemēram, dati par ražošanas apjomu, bezdarbu un ražotāju cenām). Pēdējos gados īstenoti vairāki uzlabojumi. Minēsim tikai dažus no tiem: plašāks SPCI aptvērums, vairāk publiskoto ceturkšņa nacionālo kontu datu (piemēram, pievienotās vērtības un darbinieku atalgojuma dati), īstermiņa rādītāju (piemēram, mazumtirdzniecības apgrozījuma, būvniecības produkcijas apjoma, galveno rūpniecības grupu datu) labāka pieejamība, valstu aptvērums un salīdzināmība, bezdarba statistikas labāka salīdzināmība, kā arī vairāku rādītāju savlaicīgāka sagatavošana, nekaitējot to precizitātei (piemēram, SPCI, IKP, ražošana, ārējā tirdzniecība).

Tomēr, lai gan uzlabojumi ir neapšaubāmi, euro zonas statistika joprojām daudzos aspektos neapmierina lietotāju prasības. Euro zonas rezultāti bieži vien tiek iegūti vai nu pārāk vēlu, vai nepietiekamā valstu aptvēruma dēļ to nav vispār. Trūkst nacionālo kontu institucionālo sektoru galveno kopīgo rādītāju. Nopietnas nepilnības vērojamas darba tirgus statistikas jomā, t.sk. nodarbinātības un nostrādāto stundu skaita datos. Tālāki uzlabojumi nepieciešami arī saistībā ar SPCI (metožu saskaņošana). Jāmin vēl divas problēmas – trūkst datu par euro zonas pakalpojumu sektoru un pietiekami salīdzināmas sezonālās un darbadienu skaita izlīdzināšanas prakses. Tāpēc dažas euro zonas statistikas jomas joprojām nav tik pilnīgas, savlaicīgas un ticamas kā daudzās atsevišķās euro zonas valstīs un lielākajās valūtas telpās ārpus euro zonas, piemēram, ASV. Tas nozīmē, ka nepieciešami turpmāki uzlabojumi.

Lai saglabātu un pilnveidotu euro zonas tautsaimniecības statistiku, svarīgi pārskatīt prioritātes un samazināt juridiskās prasības jomām, ko tagad uzskata par mazāk svarīgām. Savas kompetences ietvaros ECB samazina ārējās tirdzniecības statistikas prasības, īpaši *Intrastat*, un dažu strukturālās uzņēmējdarbības statistikas veidu prasības. Turklāt ECB atbalsta norises, kas veicina nacionālo pārskatu sniegšanas prasību diferencēšanu un Eiropas izlasi, lai ierobežotu slogu, kas gulstas uz pārskatu sniedzējām gan mazajās, gan lielajās dalībvalstīs.

4 ĪPAŠAS STATISTIKAS PRASĪBAS

Šā dokumenta pielikumā kopsavilkuma veidā pievienots pārskats par galvenajiem makroekonomiskajiem rādītājiem, kas regulāri vajadzīgi monetārās politikas analīzei, to vēlamais periodiskums, detalizācijas pakāpe, savlaicīgums un svarīgākie uzlabojumi. Ļoti detalizēta statistiskā informācija, ko izmanto speciālajos pētījumos, šajā pārskatā nav ietverta.

4.1 SASKAŅOTAIS PATĒRIŅA CENU INDEKSS

Mēneša saskaņotais patēriņa cenu indekss (SPCI) ir viens no galvenajiem ECB monetārās politikas rādītājiem, jo ECB monetārās politikas stratēģijā to izmanto kā mērauklu, definējot cenu stabilitāti. ECB bijusi cieši iesaistīta SPCI izstrādāšanā, īpaši izmantojot konsultāciju procedūras, ko paredz Padomes Regulas par SPCI 5.3. pants.⁷ Galvenās monetārās politikas prasības ir plašs mājsaimniecību izdevumu aptvēruma, aptvēruma un metožu salīdzināmība, kā arī ticamu mēneša rezultātu savlaicīga publicēšana. Lai tālāk pilnveidotu SPCI, īpaši svarīgi atrast apmierinošu risinājumu jautājumam, kā iekļaut izdevumus par īpašnieka apdzīvotiem mājokļiem, kā arī panākt ātrāku progresu kvalitātes izlīdzināšanas jomā.

SPCI vajadzīgs Individuālā patēriņa veidu klasifikācijas (COICOP) četrzīmju līmenī. Speciālajai analīzei vēlams detalizētāks dalījums euro zonas līmenī, piemēram, pārtikas un pakalpojumu jomā. Tas varētu atvieglot arī tautsaimniecības analīzei vajadzīgo papildu rādītāju iegūšanu, īpaši ļautu vieglāk izolēt netiešo nodokļu pārmaiņu ietekmi uz SPCI ("SPCI Nemainīgie nodokļi") un administratīvi regulējamām cenām.

SPCI laika gaitā pilnveidots, un dažu pilnveidojumu dēļ SPCI apakškomponentos radušies strukturāli pārrāvumi. Taču vēlams, lai ilgtermiņa analīzes un ekonometriskās modelēšanas vajadzībām būtu pieejamas garu un saskanīgu laikrindu aplēses.

Ņemot vērā, ka SPCI izmanto konverģences novērtēšanai ES, nepieciešamība pēc salīdzināmas SPCI statistikas attiecas uz visām esošajām un nākamajām euro zonas valstīm.

ECB par prioritāru uzdevumu uzskata darbu šādās jomās: īpašnieka apdzīvotie mājokļi, kvalitātes izlīdzināšana un SPCI nemainīgo nodokļu indekss.

4.2 CETURKŠŅA UN GADA NACIONĀLIE KONTI: SVARĪGĀKIE APKOPOTIE RĀDĪTĀJI UN DALĪJUMS

Ceturkšņa nacionālie konti ir ļoti nozīmīgi, lai novērtētu tautsaimniecības ciklisko stadiju, kā arī to, cik lielā mērā tā var ietekmēt cenu stabilitātes prognozes. Gada konti, kas pieejami ar lielāku kavēšanos, bet ir detalizētāki, nodrošina nepieciešamo bāzi strukturālās attīstības un ilgāka termiņa tendenču plašai analīzei.

Svarīgākos apkopotos ceturkšņa rādītājus un detalizētākos gada nacionālos kontus aplūko Regula par EKS.⁸ Tās pilnīga īstenošana, īpaši attiecībā uz ceturkšņa datiem, ir nepieciešamais euro zonas statistikas pamats. Reizi ceturksnī nepieciešama papildu informācija, īpaši informācija par eksportu un importu ārpus euro zonas, par nostrādāto stundu skaitu un sīkāka informācija par ienākumiem, uzkrājumiem un ieguldījumiem (sk. arī nākamo sadaļu). Vērtējot reizi gadā sniegto informāciju, īpaši svarīga gan euro zonas apkopotajiem rādītājiem, gan dažādu valstu analīzei ir informācija par ieguldījumiem un ražošanu nozaru dalījumā (piemēram, 31 NACE apakšsekcija).

Turklāt nacionālie konti ir vienīgais saskaņotās statistiskās informācijas avots par nefinanšu aktīviem gan visas tautsaimniecības, gan galveno sektoru un nozaru līmenī. Lai analizētu visas tautsaimniecības un īpaši mājsaimniecību sektora labklājības lomu (pārmaiņas), reizi gadā jābūt pieejamām pilnajām bilancēm un informācijai

⁷ Padomes 1995. gada 23. oktobra Regula (EK) Nr. 2494/95 par saskaņotajiem patēriņa cenu indeksiem.

⁸ Padomes 1996. gada 25. jūnija Regula (EK) Nr. 2223/96 par Eiropas nacionālo un reģionālo kontu sistēmu Kopienā.

par jebkurām pārmaiņām bilancēs (darījumiem, pārvērtēšanām un pārējām apjoma pārmaiņām) saistībā ar šādiem aktīviem galveno institucionālo sektoru dalījumā (mājsaimniecības, uzņēmumi, valdība) un galveno kategoriju dalījumā (mājokļi, citi materiālie pamatlīdzekļi, nemateriālie pamatlīdzekļi, citi ražotie aktīvi, zeme, citi neražotie aktīvi). Augsts ir arī konkrēto ceturkšņa datu pieprasījums, īpaši par tādiem aktīviem kā mājokļi. Visbeidzot, nepieciešamas gada resursu un izlietojuma tabulas.

Maksimālā aizkavēšanās, publicējot ceturkšņa un gada apkopoto rādītāju pirmos publiskojumus, var būt 60 dienu. Ļoti lietderīgas ir IKP un galveno komponentu pirmās aplēses (ātrās aplēses), kas parādās vismaz 15 dienu agrāk, ja vien tās ir pietiekami ticamas. Šādi mērķi noteikti saistībā ar GEER. Citu gada nacionālo kontu (tas īpaši attiecas uz tabulām nozaru dalījumā, datiem par aktīviem un pamatkapitālu) euro zonas apkopotajiem rādītājiem jāklūst pieejamiem 6–9 mēnešu laikā pēc pārskata gada. Vairākumam pārējo kontu (piemēram, resursu un izlietojuma tabulām) euro zonas apkopotie rādītāji pašlaik nav pieejami, un šajā jomā būtu vēlams panākt uzlabojumus.

Cikliskās analīzes vajadzībām svarīgi, lai laicrindas būtu pietiekami garas. Saskaņā ar Regulu ceturkšņa svarīgāko apkopoto rādītāju datiem jābūt, sākot ar 1980. gadu, izņemot jaunās dalībvalstis, kurām prasītas laicrindas no 90. gadu sākuma (atkarībā no tā, kad notikusi pāreja).

ECB par prioritāti uzskata pilnīgāku ceturkšņa kontu publiskošanu 60 dienu laikā, īpaši aptverot IKP izdevumu un izlaides daļu salīdzināmajās cenās. Vairākumā gadījumu pašlaik trūkst euro zonas apkopoto rādītāju gada un ilgāka perioda kontiem, un to apkopšana uzskatāma par prioritāti.

4.3 CETURKŠŅA UN GADA NACIONĀLIE KONTI: INSTITUCIONĀLIE SEKTORI

Ļoti svarīgi ir sagatavot pilnīgus sektoru gada kontus un pilnīgus – kaut arī ne tik detalizētus – ceturkšņa sektoru kontus.⁹ Šie konti ļaus apkopot euro zonas kontus katram institucionālajam sektoram. Sektoru konti ļauj ne tikai analizēt ienākumus, izdevumus un ražošanu, bet arī uzkrājumus un ieguldījumus dažādos sektoros, t.sk. to savstarpējo saistību un saistību starp tiem un pārējo pasauli. Monetārās transmisijas mehānisma analīzi īpaši var veicināt datu dalījums pēc to saistības ar atbilstošo sektoru (informācija, kas parāda saikni "kurš kuram"). Visaptverošu sektoru kontu sagatavošanas metodoloģiju jau nosaka Regula par EKS. ECB vajadzībām gada un ceturkšņa kontiem sektoru dalījumā vajadzētu ietvert vismaz nefinanšu sabiedrību, finanšu iestāžu, valdības un mājsaimniecību (t.sk. mājsaimniecības apkalpojošo bezpeļņas organizāciju) un pārējās pasaules kontus. Šis sektoru dalījums būtu jāattiecinā uz visiem līdzsvarošanas posteņiem un visiem darījumiem, ar kuriem saistīti šie līdzsvarošanas posteņi (ceturkšņa datiem – mazāk detalizēti nekā gada datiem). Gaidāms, ka, pieņemot juridisko pamatu, kas nodrošinās sektoru ceturkšņa kontu sagatavošanu, pirmie euro zonas sektoru ceturkšņa kontu dati būs pieejami 2006. gadā. Nepieciešamajai papildu informācijai, kas sniedzama reizi gadā, jāaptver arī nefinanšu aktīvi, īpaši nefinanšu sabiedrību pamatkapitāla apjoms un mājsaimniecību sektora īpašumā esošie mājokļi (sk. 4.2. sadaļu).

ECB par prioritāti uzskata ceturkšņa nacionālo kontu ieviešanu institucionālo sektoru dalījumā.

4.4 VALDĪBAS IEŅĒMUMU UN IZDEVUMU CETURKŠŅA UN GADA DATI

Lai pārraudzītu valdības finanšu norises, nepieciešama ticama gada informācija par valdības ieņēmumiem, izdevumiem un deficītu/pārpalikumu dalībvalstu dalījumā. Turklāt arvien svarīgāks kļūst atbilstošs valdības izdevumu funkcionālais dalījums (COFOG).

⁹ Sīkāku informāciju par valdības sektoru sk. 4.4. sadaļā.

ECB nepieciešami arī ceturkšņa dati par valdības ieņēmumiem un izdevumiem dalībvalstu dalījumā triju mēnešu pārskata periodā.¹⁰ Turklāt, lai apkopotu euro zonas un ES rādītājus, nepieciešama informācija par ES budžetu atbilstoši EKS metodoloģijai.

Lai gan euro zonas valdības finanšu īstermiņa statistikā prioritārie ir ceturkšņa dati, valstu līmenī pieejami arī biežāk (īpaši – reizi mēnesī) sniegtie dati. Šie dati parasti nav saskaņoti un attiecas tikai uz daļu no valdības sektora, taču tie sniedz noderīgu informāciju par valsts budžeta atbilstību.

ECB par prioritāti uzskata ticamu valdības ieņēmumu un izdevumu gada un ceturkšņa datu pilnīgu ieviešanu.

4.5 RŪPNIECĪBAS (T.SK. BŪVNICĪBAS) ĪSTERMIŅA STATISTIKA

Īstermiņa statistika sniedz svarīgu informāciju par pieprasījumu, izlaidi un cenām, un to izmanto kā svarīgākos rādītājus ceturkšņa nacionālajiem kontiem. Rūpnieciskā ražošana joprojām ir svarīgākais pašreizējās darbības rādītājs. Jauno pasūtījumu vai uzkrāto pasūtījumu rādītāji ir svarīgi nākotnes ražošanas rādītāji. Šā iemesla dēļ jauno pasūtījumu statistiskie dati labāk jāizsaka apjoma izteiksmē. Produkcijas cenu, kā arī izmaksu (piemēram, ražošanas izmaksas, bet arī darba algas) mēneša rādītājus izmanto inflācijas analīzei. Tai izmanto arī euro zonas importa un eksporta cenu indeksus. Dati par nodarbinātību un darba apjomu ir svarīgi ekonomiskās aktivitātes analīzei, un tos bieži izmanto papildu rādītāju, piemēram, stundas algu izmaksu vai produktivitātes pārmaiņu, aprēķināšanai.

Uz euro zonas mēneša un ceturkšņa īstermiņa statistiku attiecas Padomes Regula par īstermiņa statistiku.¹¹ Eurosistēmas prioritāte ir ātri iegūstama ierobežotas detalizācijas pakāpes informācija par svarīgākajām norisēm apkopoto rādītāju līmenī, nevis pilnībā detalizēta informācija visu nozaru dalījumā. Lai sasniegtu vēlamos rezultātus, reizi mēnesī jābūt

pieejamiem iespējami daudziem rādītājiem, kurus vislabāk publiskot aptuveni 30 dienu laikā (ceturkšņa rādītāju gadījumā – 45–60 dienu laikā). Parasti šī prasība attiecas uz NACE nozaru statistikas dalījumu. ECB reizēm izmanto sīkāku informāciju (NACE grupas), taču savlaicīguma un periodiskuma prasības ir zemākas.

Dažiem īstermiņa statistikas rādītājiem, respektīvi, jauno pasūtījumu, apgrozījuma un cenu rādītājiem, nepieciešams ģeogrāfisks dalījums darījumos, kas attiecas uz iekšzemes tirgu un ārējo tirgu. ECB izmantotajā euro zonas statistikā jānodala darījumi euro zonas ietvaros un darījumi ar valstīm ārpus euro zonas. Tā kā šie dati īpaši nepieciešami euro zonas apkopotajiem rādītājiem, nevis katrai atsevišķajai valstij, ECB atbalsta Eiropas izlases shēmas, kas ļauj mazināt papildu slogu, kas gulstas uz dalībvalstīm.

Izlaides, pieprasījuma un cenu rādītāji nepieciešami arī par būvniecības nozari un mājokļu tirgu. Tie ietver saskaņotos mājokļu cenu indeksus, ko sagatavo vismaz reizi ceturksnī. Šī informācija nepieciešama inflācijas, aktīvu cenu un mājāsaimniecību labklājības analīzei. Informācija, kas pašlaik pieejama par īpašumu cenām, ir nepietiekama un vairākumā gadījumu – zemas kvalitātes.

Vairākas ECB prasības un mērķi, kas noteikti saistībā ar GEER, atspoguļoti Komisijas priekšlikumā par grozījumiem Padomes Regulā par īstermiņa statistiku, ko ECB atbalstīja savā atzinumā.¹² Taču vairākos aspektos regulas projekts joprojām neatbilst šīm prasībām, piemēram, attiecībā uz jauno pasūtījumu un lielāko daļu būvniecības datu periodiskumu un savlaicīgumu.

10 Ceturkšņa dati par valdības izdevumiem un ieņēmumiem tiek sniegti saskaņā ar Komisijas 2000. gada 3. februāra Regulu (EK) Nr. 264/2000 par Padomes Regulas (EK) Nr. 2223/96 īstenošanu attiecībā uz īstermiņa valsts finanšu statistiku un Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 10. jūnija Regulu (EK) Nr. 1221/2002 par valdības ceturkšņa nefinanšu kontiem.

11 Padomes 1998. gada 19. maija Regula (EK) Nr. 1165/98 par īstermiņa statistiku.

12 Sk. Eiropas Centrālās bankas 2004. gada 24. maija atzinumu, "Oficiālais Vēstnesis" C 158, 2004. gada 15. jūnijā, 3. lpp.

ECB par prioritāti uzskata pilnīgu un savlaicīgu GEER standartu ieviešanu un statistiskās informācijas uzlabošanu par mājokļu cenām.

4.6 MAZUMTIRDZniecības UN citu PAKALPOJUMU ĪSTERMIŅA STATISTIKA

Otra nepieciešamo mēneša un ceturkšņa īstermiņa rādītāju grupa attiecas uz mazumtirdzniecību, kā arī citām pakalpojumu nozarēm. Tie daļēji ietverti Regulā par īstermiņa statistiku un ierosinātajos šīs Regulas grozījumos.

Mazumtirdzniecības apgrozījuma (salīdzināmajās cenās) mēneša dati nacionālajos kontos ir svarīgākais rādītājs par mājsaimniecību ceturkšņa patēriņu, kas ir lielākais izdevumu elements. Šie dati jāpublicē GEER noteiktajā termiņā (30 dienu laikā).

Līdztekus rūpniecības un mazumtirdzniecības īstermiņa statistikai svarīga ir arī pakalpojumu mēneša un ceturkšņa statistikas attīstība, īpaši cikliski jutīgajām nozarēm. Joprojām jāizstrādā lielākā daļa informācijas (par apgrozījumu, ražotāju cenām, darba atalgojumu, nostrādāto stundu skaitu un nodarbinātību). Statistikas programmu komiteja (STC) un Valūtas, finanšu un maksājumu bilances statistikas komiteja (CMFB) min šādas prioritārās jomas: tirgus pakalpojumu aktivitātes/apgrozījuma rādītāji faktiskajās un salīdzināmajās cenās, komercdarbības pakalpojumu produkcijas cenas, kā arī tirgus un netirgus pakalpojumu darbaspēka izmaksu un nodarbinātības rādītāji. Ekonomikas un finanšu komiteja (EFC) atbalstīja šīs prioritātes, kas svarīgas arī ECB.

ECB par prioritāti uzskata tirgus pakalpojumu īstermiņa rādītāju izstrādi un īpaši spēkā esošās regulas par īstermiņa statistiku un tās grozījumu pilnīgu īstenošanu.

4.7 DARBA TIRGUS STATISTIKA – NODARBINĀTĪBA UN BEZDARBS

Informācija par darba tirgu ir svarīga ECB tautsaimniecības pilīram, kas ir tās monetārās

politikas pamatā. Statistikas prasības var iedalīt divās kategorijās. Pirmā ir savlaicīgas nodarbinātības un bezdarba apkopoto rādītāju aplēses par visu tautsaimniecību kopumā un tās galvenajām nozarēm (piemēram, nacionālo kontu "A6" daļījums sešās svarīgākajās nozarēs), kā arī vairāki papildu rādītāji par darba tirgu (piemēram, faktiskā darba apjoma rādītāji – nostrādāto stundu skaits utt. – un brīvās darba vietas). Otrā ir detalizētāki dati par nodarbinātību un darbinieku atalgojumu nozaru daļījumā un citi sociālekonomiskie mainīgie lielumi (dzimumu, vecumu un izglītības līmeņu daļījumā), kuriem savlaicīguma/periodiskuma prasības ir zemākas. Lai gan 4.7. un 4.8. sadaļā aplūkotie darba tirgus mainīgie lielumi iegūstami dažādos veidos (piemēram, no uzņēmumiem, mājsaimniecībām vai administratīviem avotiem), būtu jāpanāk, lai makroekonomiskie rezultāti saskanētu ar nacionālo kontu sistēmā izmantotajām aplēsēm. Īpaši svarīgi tas ir gadījumos, kad mainīgie lielumi tiek kombinēti, piemēram, aprēķinot produktivitāti un vienības darbaspēka izmaksas.

GEER mērķis ir publiskot euro zonas vispārējās nodarbinātības ceturkšņa rezultātus un euro zonas bezdarba līmeņa mēneša rezultātus attiecīgi pēc 45 un 30 dienām. ECB atbalsta šādus mērķus. Būtu ļoti vēlams panākt, lai būtu pieejams euro zonas nodarbinātības līmeņa mēneša rādītājs. Padomes Regula par īstermiņa statistiku aptver rūpniecības (t.sk. būvniecības) datus par nodarbinātību un nostrādāto stundu skaitu, kā arī nodarbināto skaitu mazumtirdzniecībā un citos pakalpojumos. ECB savlaicīguma un detalizācijas līmeņa prasības ir tādas pašas kā citai īstermiņa statistikai (sk. 4.5. un 4.6. sadaļu). Saskaņā ar EKS Regulu jāsniedz ceturkšņa un gada nodarbinātības dati, kā arī dati par bezdarbu un nostrādāto stundu skaitu. Taču jāuzsver, ka īpaši svarīgi ir dati par nostrādāto stundu skaitu, ko izmanto, piemēram, produktivitātes novērtēšanai. Trešais avots – detalizācijas līmeņa ziņā potenciāli visbagātākais – ir ES darbaspēka izlases veida apsekojums.¹³ Tas ir ļoti detalizēts apsekojums, un no tā

¹³ Padomes 1998. gada 9. marta Regula (EK) Nr. 577/98 par darbaspēka izlases veida apsekojuma organizāciju Kopienā.

regulārai monetārās politikas analīzei vajadzīga tikai neliela daļa, taču būtu vēlams nodrošināt šīs daļas ceturkšņa rezultātus par euro zonu un euro zonas valstīm aptuveni 45 dienu laikā pēc pārskata ceturkšņa. Pašlaik darbaspēka apsekojums neatbilst šai prasībai.

Eiropas Komisijas (*Eurostat*) mēneša dati par bezdarbu pašlaik tiek nodrošināti saskaņā ar "džentlmeņu vienošanos", un tie pieejami aptuveni pēc 35 dienām. Ir vairāki papildu īstermiņa darba tirgus rādītāji, kas ir svarīgi ECB (taču par euro zonu pamatā nav pieejami), īpaši sistemātiskas aplēses par bezdarba ilgumu, bezdarba plūsmām (kad persona kļūst vai pārstāj būt par bezdarbnieku), kā arī nepilna darba laika nodarbinātības aplēses. Turklāt svarīgi ir dati par brīvajām darba vietām, ko aptver GEER un kas pašlaik tiek izstrādāti.

ECB par prioritāti uzskata darba apjoma rādītāju (mēneša nodarbinātība, nostrādāto stundu skaits) un brīvo darba vietu rādītāju uzlabošanu, kā arī darba tirgus datus par pakalpojumu nozarēm.

4.8 DARBA TIRGUS STATISTIKA – IENĀKUMI UN DARBASPĒKA IZMAKSAS

Dati par ienākumiem un darbaspēka izmaksām ir inflācijas un pieprasījuma analīzes, kā arī konkurētspējas rādītāji. Šajā jomā ECB vissvarīgākais ir ticams mēneša (vai ceturkšņa) euro zonas darbaspēka gan viena darbinieka, gan vienas nostrādātās stundas izmaksu rādītājs. Šai statistikai jāaptver visa tautsaimniecība, jāietver svarīgākie darbaspēka izmaksu komponenti un jāatbilst nacionālajiem kontiem. Tiem jānodrošina iespēja analizēt norises svarīgākajās nozarēs, ieteicams, NACE dalījuma līmenī, un jānodrošina dalījums vismaz divos galvenajos izmaksu komponentos (bruto darba samaksa un darba devēja sociālās iemaksas). Vēlama informācija par prēmiju maksājumiem. Iedalījums pēc sociālekonomiskajiem kritērijiem (piemēram, izglītības līmeņa vai dzimuma) nav nepieciešams tik bieži. Pieredze ar pašreizējiem darbaspēka izmaksu rādītājiem liecina, ka būtu ļoti vēlams, lai dati, ko nodrošina īstermiņa

statistika (bruto darba samaksa) un darba tirgus statistika (darbaspēka izmaksu indeksi), saskanētu ar nacionālo kontu datiem (atlīdzība).

Vienošanās par mēneša algām ļauj izdarīt svarīgus secinājumus par darba tirgu un nākotnes cenu pārmaiņu sekām, lai gan institucionālā kārtība dažādos euro zonas darba tirgus atšķiras.

ECB par prioritāti uzskata darbaspēka izmaksu indeksu un nacionālo kontu datu par stundas atlīdzību pilnveidi, t.sk. labāku pakalpojumu statistiku.

4.9 UZŅĒMUMU APSEKOJUMI

Salīdzināmiem euro zonas uzņēmumu apsekojumiem ir svarīga loma euro zonas analīzē, un pašlaik tie atsver dažas kvantitatīvās statistikas nepilnības (piemēram, pasūtījumu novērtējums, pakalpojumu attīstība). Daļa informācijas, ko var iegūt no apsekojumiem, īpaši informācija par jaudu izmantošanas līmeni, nav pieejama citos statistikas avotos. Monetārās politikas analīzes vajadzībām šādus datus vajadzētu sniegt reizi mēnesī, bet dažos gadījumos – reizi ceturksnī. Nepieciešams arī zināms dalījums pēc ekonomiskās aktivitātes veida. EK uzņēmumu un patērētāju apsekojumi sniedz lielāko daļu informācijas, kas ECB nepieciešama šajā jomā.

ECB par prioritāti uzskata uzņēmumu apsekojumu paplašināšanu pakalpojumu sfērā.

4.10 ĀRĒJĀS TIRDZNICĪBAS STATISTIKA

ECB nepieciešama ārējās tirdzniecības statistika, kas izteikta faktiskajās cenās (vērtībā) un apjomos. Līdztekus dalījumam pēc galvenajiem partnerreģioniem un partnervalstīm tiek izmantots arī dalījums pa preču grupām. ECB (īpaši *Intrastat* vajadzībām) pietiek ar mēneša datu dalījumu kombinētās nomenklatūras (KN) divzīmju līmenī un ceturkšņa datu dalījumu četrzīmju līmenī. Tam vajadzētu nodrošināt atbilstošus apkopotus apakšrādītājus galvenajām produktu grupām (piemēram, galvenajām rūpniecības grupām). Tā kā pašlaik trūkst citas

statistikās informācijas par euro zonas importa un eksporta cenu attīstību un īpaši jebkādu precīzu tirdzniecības cenu indeksu euro zonai kopumā, nākamais labākais risinājums ECB vajadzībām ir euro zonas mēneša vienības vērtības indeksi (sk. arī 4.5. sadaļu).

Ārējās tirdzniecības statistikas juridiskie nosacījumi pašlaik izklāstīti vairākās ES Padomes un Komisijas Regulās – atsevišķi ES iekšējai tirdzniecībai (*Intrastat*) un tirdzniecībai ar valstīm ārpus ES.¹⁴ Terminš datu par tirdzniecību starp dalībvalstīm nosūtīšanai uz Eiropas Komisiju (*Eurostat*) ir astoņas nedēļas (kopējām vērtībām partnervalstu dalījumā) un 10 nedēļas (pilnam datu kopumam), savukārt nosūtīšanas termiņš datiem par tirdzniecību ar valstīm ārpus ES ir sešas nedēļas. Attiecībā uz tirdzniecību ārpus euro zonas šāda kavēšanās politikas mērķiem ir pārāk ilga. Atbilstoši GEER kopējiem euro zonas tirdzniecības rādītājiem jābūt pieejamiem 45 dienas pēc pārskata mēneša beigām, un aptuveni divas nedēļas vēlāk jāseko pilnīgākam datu kopumam.

ECB par prioritāti uzskata euro zonas ārējās tirdzniecības rezultātu savlaicīguma uzlabošanu atbilstoši GEER mērķiem (t + 45 dienas) un importa un eksporta cenu statistikas uzlabošanu. Turklāt ECB atzīmē, ka detalizētā Intrastat statistika zaudējusi nozīmi, un aicina attiecīgi sabalansēt juridiskās prasības.

5 ĀRPUS EURO ZONAS ESOŠO VALSTU STATISTIKA

5.1 ĀRPUS EURO ZONAS ESOŠĀS ES VALSTIS

To dalībvalstu tautsaimniecības statistika, kuras nav ieviesušas vienoto valūtu, nepieciešama trim galvenajiem mērķiem. Pirmkārt, lai saskaņā ar Līguma 122. panta 2. punktu novērtētu konverģences līmeni, ir nepieciešams galveno makroekonomiskās konverģences rādītāju kopums (izņemot valstis, kam piešķirts izņēmuma statuss). Otrkārt, plašāku statistisko datu kopumu izmanto, lai uzraudzītu šo valstu tautsaimniecības attīstību. Visas ES NCB ir ECB

Ģenerālpadomes locekles un divreiz gadā piedalās monetārās politikas saskaņošanā. Visbeidzot, šīm valstīm jācenšas nodrošināt savas statistikas raitu integrāciju euro zonas statistikas sistēmā, t.sk. nodrošinot pietiekamus iepriekšējo periodu datus. Īpaši svarīgi tas ir tām valstīm, kuru gaidāmais ieguldījums euro zonas apkopotajos rādītājos ir ievērojams.

5.2 PIEVIENOŠANĀS VALSTU STATISTIKA

Pievienošanās valstu tautsaimniecības statistika pirms to pievienošanās ES ECB galvenokārt interesē, lai kopumā pārraudzītu pievienošanās procesu un tautsaimniecības attīstību ārpus euro zonas. Lai sasniegtu abus šos mērķus un lai, pievienojoties ES, nodrošinātu iepriekšējo periodu datus vismaz par dažiem gadiem, ir svarīga datu salīdzināmība. Tāpēc ir būtiski ieviest esošos ES normatīvos aktus statistikas jomā. Kad valstis pievienosies ES, uz tām attieksies tādas pašas statistikas prasības, kā uz citām ES valstīm, kas pašlaik nav ieviesušas vienoto valūtu.

Pirms pievienošanās ES prioritāte ir savlaicīgi apkopotie rādītāji, īpaši tie, kas nepieciešami konverģences līmeņa uzraudzībai. Tas īpaši attiecas uz kopējo SPCI, galvenajiem gada un ceturkšņa nacionālo kontu apkopotajiem rādītājiem (izdevumi un izlaide, atlīdzība, mājsaimniecību ienākumi un uzkrājumi), valdības ieņēmumiem un izdevumiem, nodarbinātības un bezdarba līmeni. Svarīgi ir arī papildu inflācijas rādītāji (piemēram, ražotāju cenas, darbaspēka izmaksas) un ārējās tirdzniecības dati. Sīkāku informāciju sk. 2. pielikumā.

¹⁴ Datu nosūtīšanas termiņus paredz Komisijas 2000. gada 7. septembra Regula (EK) Nr. 1901/2000, kas nosaka dažus īstenošanas noteikumus Padomes Regulai (EEK) Nr. 3330/91 par statistiku attiecībā uz preču tirdzniecību starp dalībvalstīm (attiecas uz *Intrastat*) un Komisijas 2000. gada 7. septembra Regula (EK) Nr. 1917/2000 par noteikumiem Padomes Regulas (EK) Nr. 1172/95 īstenošanai attiecībā uz ārējās tirdzniecības statistiku. Padomes Regula (EEK) Nr. 3330/91 līdz šā gada beigām tiks anulēta, un to aizstās Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Regula (EK) Nr. 638/2004 (OJ L 102, 07.04.2004., 1. lpp.).

1. pielikums ECB regulāri nepieciešamā euro zonas tautsaimniecības statistika

Nepieciešamais rādītājs (periodiskums)	Nepieciešamā detalizācijas pakāpe	Nepieciešamais savlaicīgums (pārskata periods + "x" kalendārās dienas)	Prioritārie uzlabojumi
A. Cenas un izmaksas			
Saskaņotais patēriņa cenu indekss (SPCI) (mēn.)	COICOP četrzīmju līmenis, kā arī detalizētāks dalījums euro zonas līmenī; viendabīgu datu apkopojumi; aplēses par nodokļu pārmaiņu un administratīvi regulējamo cenu ietekmi	t + 15 (un t + 0 – pirmajām aplēsēm)	Īpašnieka apdzīvotie mājokļi Kvalitātes izlīdzināšana SPCI nemainīgo nodokļu indekss
Ražotāju cenu indekss			
Rūpniecība (mēn.)	NACE 1. red. dalījumi	t + 35	Euro zonas kopējās ražotāju cenas tirgus pakalpojumiem
Būvniecība (cet.)	Ēku celtniecība, inženiertehniskā būvniecība	t + 45	
Pakalpojumi (cet.)	NACE 1. red. dalījums (tirgus pakalpojumi)	t + 60	
Atlīdzība, bruto darba samaksa, vienības darbaspēka izmaksas, vidējās darbaspēka izmaksas uz strādājošo/stundā (mēn./cet.)	Nacionālie konti (cet.): vismaz A6 Īstermiņa statistika (mēn.): NACE 1. red. dalījumi Darbaspēka izmaksu statistika (mēn./cet.): līgumā noteiktā darba samaksa, cita veida darba samaksa, NACE sekcijas	t + 60 t + 30 t + 70	Samaksa stundā Uzlabot savlaicīgumu Darbaspēka izmaksu indeksa pilnīga ieviešana
Izejmateriālu (preču) cenas (ned.)	Atsevišķu preču un galveno grupu dalījumā	t + 5	–
Mājokļu cenas (cet.)	Mājas un dzīvokļi – jaunie un esošie, lielās pilsētās	t + 60–90	Euro zonas ceturkšņa indekss
Vienošanās par algām (mēn./cet.)	Galveno sektoru un savlaicīguma dalījumā (detalizācija atkarīga no algu veidošanās procesa)		–
Eksporta un importa cenu indeksi (ārpus euro zonas) (mēn.)	NACE 1. red. dalījumi	t + 45	Euro zonas apkopoto rādītāju pieejamība

1. pielikums ECB regulāri nepieciešamā euro zonas tautsaimniecības statistika

Nepieciešamais rādītājs (periodiskums)	Nepieciešamā detalizācijas pakāpe	Nepieciešamais savlaicīgums (pārskata periods + "x" kalendārās dienas)	Prioritārie uzlabojumi
B. Pieprasījums un izlaide			
Tautsaimniecības nacionālie konti (cet./gada)	Galvenie tautsaimniecības apkopotie rādītāji, galvenās nozares un produkti (ESA 95, 1. tabula)	t + 60, ātrās aplēses par IKP un galvenajām sastāvdaļām – agrāk	Uzlabot savlaicīgumu (ceturkšņa konti izdevumu un ražošanas apjoma dalījumā – t + 60)
Nacionālie (nefinanšu konti) institucionālo sektoru dalījumā (cet./gada)	Dalījums S11, S12, S13, S14 + 15, S2, ietverot galvenos atlikumus	t + 90	Euro zonas ceturkšņa kontu apkopotie rādītāji institucionālo sektoru dalījumā
Gada nacionālie konti (g.)	ESA 95 3. tabula (A31), 4. tabula (euro zonas/ārpus euro zonas valstu dalījumā), 5. tabula (COICOP trīsizmju līmenis), 8. tabula (detalizēti sektoru konti)	t + 180–270	Euro zonas apkopoto rādītāju pieejamība
Pamatkapitāls (g.)	Kopā valsts sektors, Pi6, bruto un neto	t + 1 gads	Euro zonas apkopoto rādītāju pieejamība
Nefinanšu aktīvi (g.)	Visa tautsaimniecība, mājsaimniecību sektors, mājokļi	t + 1 gads	Euro zonas apkopoto rādītāju pieejamība, mājsaimniecību sektora dati par mājokļiem
Resursu un izlietojuma tabulas (g.)	ESA 95 15. tabula (A60/P60)	t + 2–3 gadi	Euro zonas apkopoto rādītāju pieejamība
Izejvielu un produkcijas tabulas (5 gadi)	ESA 95 17. tabula (P60/P60)	t + 2–3 gadi	Euro zonas apkopoto rādītāju pieejamība
Rūpnieciskā ražošana (NACE C–F) (mēn.)	NACE 1. red. dalījumi ¹⁾	t + 30	Uzlabot savlaicīgumu
Nozares saņemtie jaunie pasūtījumi (NACE D–F) (mēn.)	NACE 1. red. dalījumi ¹⁾ euro zonas/ārpus euro zonas izcelsme	t + 30	Uzlabot savlaicīgumu, deflētie rezultāti, euro zonas eksporta pasūtījumu pareiza definīcija
Mazumtirdzniecības apgrozījums (faktiskajās un salīdzināmajās cenās; mēn.)	NACE 1. red. dalījumi un grupas	t + 30	–
Apgrozījums rūpniecībā (NACE C–F) (mēn.)	NACE 1. red. dalījumi	t + 45	Uzlabot savlaicīgumu
Apgrozījums (ražošana) galvenajos pakalpojumu sektoros (mēn.)	NACE 1. red. dalījumi (un grupas, ja tās ir viendabīgas)	t + 45	Euro zonas apkopoto rādītāju pieejamība
Nozaru apsekojums (mēn.)	NACE 1. red. dalījumi	t + 0	Pilnīgs tirgus pakalpojumu sektora aptvērums
Patērētāju apsekojums (mēn.)		t + 0	–
Būvatļaujas (jeb uzsāktā mājokļu celtniecība)	Dalījumā pa galvenajiem celtniecības veidiem	t + 45	–
Ārējā tirdzniecība (ar ārpus euro zonas valstīm), vērtības un apjomi (mēn.)	KN divciparu kods, galvenās tautsaimniecības grupas, ģeogrāfiskais dalījums	t + 45 (apkopotie rādītāji); t + 60 (detalizēta informācija, apjomi, vienības vērtības)	Uzlabot savlaicīgumu (GEER mērķis)

1. pielikums ECB regulāri nepieciešamā euro zonas tautsaimniecības statistika

Nepieciešamais rādītājs (periodiskums)	Nepieciešamā detalizācijas pakāpe	Nepieciešamais savlaicīgums (pārskata periods + "x" kalendārās dienas)	Prioritārie uzlabojumi
C. Valdības nefinanšu konti			
Valdības ieņēmumi un izdevumi (g.)	Dalījums saskaņā ar ECB "Mēneša Biļetenā" publicēto euro zonas statistiku	t + 90	Uzlabot aptvērumu
Valdības ieņēmumi un izdevumi (cet.)	Salīdzinājumā ar gada datiem vienkāršots, bet konsekvents dalījums	t + 90	Pilnībā ieviest
Valdības konti (cet.)	Dalījums S13 saskaņā ar ceturkšņa nacionālajiem kontiem (t.sk. kapitāla kontiem) sektoru dalījumā (sk. B sadaļu)	t + 90	Pilnībā ieviest
Nacionālie konti (g.)	ESA 95 8. tabula (S13) un 11. tabula (COFOG)	t + 180–240	Euro zonas apkopotu rādītāju pieejamība
D. Darba tirgus			
Nodarbinātība un strādājošie (mēn./cet.)	Pirmā aplēse par visu tautsaimniecību (mēn./cet.) Nacionālie konti (cet.): vismaz A6 Īstermiņa statistika (mēn./cet.) NACE 1. red. dalījumi Darbaspēka apsekojums (mēn./cet.): galvenie rezultāti Darbaspēka apsekojums (mēn./gada): detalizēti rezultāti	t + 45 t + 60 t + 30 t + 60 t + 90	Uzlabot savlaicīgumu, pakalpojumu sektora statistika, mēneša dati
Bezdarbs (mēn.)	Pēc nozares: vismaz A6 Pēc vecuma: pa galvenajām vecuma grupām Pēc ilguma: īslaicīgs, vidēji ilgs, ilgtermiņa	t + 30	Dalījums pēc bezdarba ilguma
Papildu rādītāji – nepietiekama nodarbinātība un darbaspēka rezerves (cet.)	Nepietiekama nodarbinātība pa galvenajām nozarēm Darbaspēka rezerves vecuma un dzimuma dalījumā ²⁾	t + 60	Apkopotie dati par nepilna darba laika nodarbinātību
Papildu bezdarba un nodarbinātības plūsmas rādītāji (mēn./cet.)	Jauni bezdarbnieki; bezdarbnieki, kas atraduši darbu (fiksēti līgumi, pagaidu darbs, nepilnas slodzes darbs, pilnas slodzes darbs) ²⁾	t + 45	Apkopotie dati par jauniem bezdarbniekiem un bezdarbniekiem, kas atraduši darbu
Nostrādātās stundas (mēn./cet.)	Nacionālie konti (cet.): A6 Īstermiņa statistika (mēn.): NACE 1. red. dalījumi	t + 60 t + 45	Euro zonas apkopotu rādītāju pieejamība
Brīvās darba vietas (cet.)	Nozaru dalījums: vismaz A6	t + 45	Euro zonas apkopotā rādītāja labāks aptvērums un salīdzināmība
1) Un būvniecības gadījumā – ēku celtniecība un inženiertehniskā būvniecība.			
2) Dalījums/detalizēta informācija nav nepieciešama bieži.			

PASKAIDROJUMS

Tabulā norādīta visbiežāk izmantotā makroekonomiskā statistika par cenām un izmaksām, reālo tautsaimniecību, valdības nefinanšu kontiem un darba tirgu. Nav ietverta cita ar šīm jomām saistītā statistika, ko izmanto konkrētiem mērķiem, piemēram, pētniecībā.

2. pielikums ECB nepieciešamā pievienošanās valstu tautsaimniecības statistika

Rādītājs un periodiskums	Detalizācijas pakāpe	Savlaicīgums (pirmie rezultāti) ¹⁾ (pārskata periods + "x" dienas)
Patēriņa cenu indekss (SPCI) (mēn.)	COICOP viencipara kods, kā arī papildu viendabīgu datu apkopojumi	t + 35
Tautsaimniecības nacionālie konti (cet./gada)	Galvenie tautsaimniecības rādītāji (ESA 95, 1. tabula)	t + 90 (cet.) t + 360 (g.)
Nodarbinātība un bezdarbs (cet.)	Kopā un galvenās nozares	t + 90 (darbaspēka apsekojums), t + 90 (nacionālie konti)
Rūpnieciskā ražošana un ražotāju cenas (mēn.)	Kopā un galvenās nozares	t + 50–60
Ārējā tirdzniecība (mēn.) ²⁾	Kopā, tirdzniecība ar ES, euro zonu, pārējām valstīm	t + 56
Uzņēmumu un patērētāju apsekojumi (mēn./cet.)	Konfidences rādītāji un galvenās sastāvdaļas	t + 15
Valdības ieņēmumi un izdevumi (g.)	Galvenās kategorijas	t + 120

1) Norādītais savlaicīgums atbilst ES Regulās noteiktajām prasībām (izņemot apsekojumus).

2) Sīkāku informāciju par pievienošanās valstu ārējo tirdzniecību var gūt arī no atbilstošās euro zonas statistikas, izmantojot deklarētājvalsts datus.

